

Ақийда дарслари (160-дарс). Аллоҳ яхшиликка, тоатларга йўллаб қўйиши ризқдир

19:00 / 06.12.2021 4078

Аҳли сунна ва жамоа мазҳаби уламолари «Аллоҳ таоло одамлар ва ҳайвонлардан иборат Ўз махлуқотларига берган ва улар манфаат олган дунёвий ва ухровий ҳар бир нарса ризқдир», деб таъриф берганлар.

Аллоҳ таоло оқил ва оқил эмас, катта ёки кичик ҳар бир инсонга, ҳар бир ҳайвонга берган ва улар манфаатланадиган таом, ичимлик, кийим ёки маскан уларнинг ризқидир.

Шунингдек, Аллоҳ таолонинг уларни яхшиликка муваффақ қилиши, тоатларга йўллаб қўйиши ҳам ризқдир.

Аллоҳ таоло Ҳуд сурасида:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا سَمَّوٰتٍ سُمٌّ وَّ اَرْضٍ سُمٌّ وَّ لٰجِلٍ سُمٌّ وَّ اٰلٍ سُمٌّ وَّ اٰرَآءٍ سُمٌّ وَّ اٰمَآءٍ سُمٌّ وَّ اٰبَآءٍ سُمٌّ وَّ اٰبْنَآءٍ سُمٌّ وَّ اٰبْنَآءٍ سُمٌّ وَّ اٰبْنَآءٍ سُمٌّ

«Ер юзидаги жонзот борки, уларнинг ризқи Аллоҳнинг зиммасидадир. У уларнинг қароргоҳларини ҳам, сақланиб турадиган жойларини ҳам билур. Ҳаммаси очиқ-ойдин китобда бордир», деган (6-оят).

Ер юзида ўрмалаган нарса – одамзот, ҳайвонот, ҳашарот, қурт-қумурсқа ва бошқа жонзотлардир. Шуларнинг ҳаммасига Аллоҳ таоло ризқ беради. Ҳаммасининг юргани, тургани, туғилгани ва бошқа ҳолатларини билади. Буларнинг ҳаммаси очиқ-ойдин ва равшан китобда ёзиғлиқ ҳамдир.

Ризқ икки қисм бўлади: ҳалол ризқ ва ҳаром ризқ.

Бунга далил Бақара сурасидаги қуйидаги оятдир:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اٰمَرٌ مِّنْ اَمْرِكُمْ اَنْ تَقْرَبُوْا مَالَ الْوَالِدِيْنَ وَالْاٰلِیِّیْنَ وَالْاَقْرَبِیْنَ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ

«Эй иймон келтирганлар! Биз сизларга ризқ қилиб берган нарсаларнинг покларидан енглар ва Аллоҳга шукр қилинглр, агар Унгагина ибодат қиладиган бўлсаларингиз» (172-оят).

Аллоҳнинг Ўзи мўмин бандаларига ризқ қилиб берган нарсаларидан покини еб, лаззатланган бандалар ризқ берган Зотга – Аллоҳга шукр келтиришлари зарурлигини англатмоқда.

Мўмин инсон Аллоҳнинг амрига биноан доимо пок нарсани ейди. Бу илоҳий амр унинг фойдаси учундир. Пок озуқа ила озуқаланган инсон соғ-саломат бўлади.

Аллоҳ таоло Анкабут сурасида:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اٰمَرٌ مِّنْ اَمْرِكُمْ اَنْ تَقْرَبُوْا مَالَ الْوَالِدِيْنَ وَالْاٰلِیِّیْنَ وَالْاَقْرَبِیْنَ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ

«Ўз ризқини кўтара олмайдиган қанчадан-қанча жонзотлар бор. Уларга ҳам, сизларга ҳам Аллоҳ ризқ берадир. Ва У ўта эшитувчидир, ўта билувчидир», деган (60-оят).

Дарҳақиқат, ўйлаб кўрадиган бўлсак, кўпгина жонзотлар ризққа муҳтож бўлганида, уни тановул қилишдан бошқа нарсани билмайди. Ризқ топиш

Бир бандага Аллоҳ молни ризқ қилиб берибди, аммо илмни бермабди. У илмсиз равишда молини тўғри келган томонга сочади. У билан Роббига тақво қилмайди, силаи раҳм қилмайди. Ундаги Аллоҳнинг ҳаққини билмайди. Бу энг ёмон даражадир.

Бир бандага Аллоҳ молни ҳам, илмни ҳам ризқ қилиб бермабди. У эса «Агар молим бўлганида, фалончининг амалини қилар эдим», дейди. У ниятига яраша олади. Икковларининг гуноҳи баробардир», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Бу ҳадиси шарифда молга қўшиб илмнинг ҳам ризқ деб аталиши эътиборга сазовордир. Шу билан бирга, банда Аллоҳ таоло томонидан берилган ризққа нисбатан қилган тасарруфига биноан турли даражаларга эришишини ҳам билиб олмоқдамиз. Ризқни тақво билан Аллоҳ таолонинг розилиги учун сарфлаган банда олий даражага эришади. Ризқни илмсиз равишда тўғри келган томонга сочган, у билан Роббига тақво қилмаган, силаи раҳм қилмаган, ундаги Аллоҳнинг ҳаққини билмаган банда эса энг ёмон даражада бўлади.

«Сунний ақийдалар» китоби асосида тайёрланди